

27.10.2025

Høringsinnspill i Prop. 1 S (2025-2026) Statsbudsjettet 2026 (kapitler fordelt til Kommunal- og forvaltningskomiteen)**Barneombudet anbefaler at komiteen:**

- Sørger for en nødvendig satsing på forebygging i norske kommuner
- Påser at tildelinger som kommunene skal bruke på barn og unges oppvekstkår er tilstrekkelig målbare og treffsikre til å nå det uttale formålet.
- Bidrar til en reell styrking av PP-tjenesten i norske kommuner
- Sikrer bedre kvalitet i, og tilsyn med, omsorgssenter for enslige mindreårige og barneboliger- og avlastningsinstitusjoner.
- Ber om utredning av en felles oppvekstlov/forebyggingslov.

Barnets beste et grunnleggende hensyn

Barneombudet arbeider for å sikre barns rettigheter og interesser i politikk og lovgivning. Grunnloven og FNs barnekonvensjon krever at barnets beste er et grunnleggende hensyn i beslutninger, tiltak og prioriteringer som berører barn. Dette gjelder også ved fordeling av ressurser.¹

FNs barnekomite har siden barnekonvensjonen ble ratifisert av Norge, uttrykt bekymring for at det er store regionale forskjeller i kvaliteten i den hjelpen som gis til barn i Norge. Komiteen har anbefalt at myndighetene undersøker forekomsten av regionale forskjeller og treffer tiltak for å sikre barn lik tilgang på velferdsytelser uavhengig av bosted.²

Treffsikre og målbare tildelinger til barn

FNs barnekomité har klare anbefalinger til budsjettering for sikre at barns rettigheter blir ivaretatt. Vi anbefaler komiteen å bidra til at dette blir ivaretatt i styringen av kommunene.

Vi ber kommunal- og forvaltningskomiteen å følge FN barnekomités anbefalinger om å³:

¹ FNs barnekomité, General Comment nr. 14: On the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para1). CRC/C/GC/14. (2013).

² CRC/C/15/Add. 23 of 25 April 1994) (avsn. 24), CRC/C/15/Add. 126 of 28 June 2000) (avsn. 15 og 17), CRC/C/15/AAdd. 263 of 21 September (2005) (avsn. 15), CRC/C/NOR/C/4 (2010) (avsn. 10 og 11) og CRC/C/NOR/CO/5-6, 4 July 2018 (avsnitt 5).

³ CRC/C/NOR/CO/7

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889
Youngstorget,
0028 Oslo

- tildele tilstrekkelige ressurser, basert på en omfattende vurdering av barns behov, særlig barn i utsatte situasjoner.
- styrke budsjettprosessene gjennom tydelige tildelinger, indikatorer og sporingssystemer for å evaluere nytten og effektiviteten av tildelinger

Regjeringen har valgt å styrke kommunesektorens rammetilskudd for å gi handlingsrom, blant annet i oppvekstsektoren. Barneombudet er enig i at handlingsrom er viktig for kommunene, men ser samtidig at det er behov for klare føringer for å sikre at tildelingene har ønsket effekt og treffer behovet.

Barneombudet oppfordrer Stortingets komiteer til å se barns oppvekst helhetlig i statsbudsjettet og prioritere forebyggende tiltak.

Behov for å styrke det forebyggende arbeidet

Forebygging av utenforskap blant barn og unge er helt avgjørende, men mange kommuner har for begrensede ressurser til å satse tilstrekkelig på dette arbeidet. Barneombudet etterlyser tydelige føringer for midler som tildeles til forebyggende tjenester, slik at barn får den hjelpen de trenger tidlig. Det er behov for å styrke sentrale tjenester som helsestasjon og skolehelsetjeneste, samt sikre bedre bemanning i PP-tjenesten.

Barneombudet støtter at tilskudd til tverrsektoriell forebygging samles under Barne- og familiedepartementet, men er bekymret over at totalrammen for tilskuddet ikke økes. I 2025 søkte kommunene om over én milliard kroner til helsestasjon og skolehelsetjeneste, men fikk kun 459 millioner kroner. Nå utvides formålet, uten at beløpet øker. Dette viser at tilskuddspotten må styrkes for å sikre gode og stabile tjenester for barn og unge.

Sikre tilstrekkelig kapasitet i PP-tjenesten

PP-tjenesten er en avgjørende støttetjeneste i laget rundt barn og unge. Hele 1 av 4 barn har behov i barnehage og skole som PP-tjenesten kan hjelpe med å få styrket sin opplæring og utvikling.⁴

Til å tross for PP-tjenestens sentrale rolle, er det påvist store mangler i tjenestens kapasitet.⁵ Kapasitetsutfordringene i PP-tjenesten har nylig fått kritikk av FN.⁶ Også Stortinget har bedt departementet legge frem en konkret strategi for å sikre tilstrekkelig kapasitet i PP-tjenesten.⁷

⁴ 15-25 prosent av barn og unge har behov for særskilt tilrettelegging utover ordinær pedagogisk praksis: Thomas Nordahl mfl. (2018) ref. Haug (2017)

⁵ Nordlandsforskning rapport nr. 7/2018, Wendelborg m.fl (2023) Evaluering av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, Delrapport 2

⁶ CRC/C/NOR/CO/7

⁷ En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.-10. trinn, Meld. St. 34 (2023-2024), Innst. 55 S (2024-2025) vedtak 65

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Barneombudet ber komiteen løfte PP-tjenesten som satsingsområde i rammetilskuddet og sørge for at det utarbeides et bedre kunnskapsgrunnlag om kapasitet og bemanningsbehov i tjenesten.

Barneombudet anbefaler at komiteen:

- spesifiserer PP-tjenesten under rammetilskuddet
- bevilger midler til å styrke kapasiteten i PP-tjenesten
- anmoder regjeringen om en kartlegging av ressurssituasjonen, som et grunnlag for en forsvarlig budsjettering i årene som kommer

Styrke kvalitet og tilsyn i tilbudet til enslige mindreårige asylsøkere og barn i avlastningsinstitusjoner og barneboliger.

Enslige mindreårige asylsøkere og barn i avlastningsinstitusjoner og barneboliger er blant de mest sårbare grupper barn vi har i Norge. Samtidig er det påvist alvorlige mangler i kvaliteten og tilsynet med institusjonstilbudene. FNs barnekomité har kritisert Norge for dette, og ber staten styrke tilbudet og sikre tilstrekkelige ressurser til tilsyn.⁸

Barnekonvensjonens artikkel 25 gir barn som er under alternativ omsorg rett til en periodisk vurdering av tilbudet. Barn er i en svært sårbar situasjon, og tilsyn er statens sikkerhetsmekanisme for å sikre at barna får god oppfølging, der grunnleggende behov for beskyttelse, omsorg og habilitering blir ivaretatt.

Barneombudets gjennomgang av tilsyn med barneboliger og avlastningsinstitusjoner i perioden 2017 – 2024⁹ viser at bare om lag 1 prosent av institusjonene kontrolleres årlig, og kun 10 prosent har hatt tilsyn i hele perioden. Dette betyr at de aller fleste barn aldri får tilbudet kontrollert.

Enslige mindreårige asylsøkere under 15 år bor i omsorgssentre drevet av Bufetat, mens de over 15 år bor i asylmottak drevet av UDI, hvor oppfølgingen er mer begrenset. Tilsyn viser at flere mottak ikke gir barna forsvarlig omsorg.

Barneombudet anbefaler at komiteen:

- tildeler økte ressurser til tilsyn i barneboliger og avlastningsinstitusjoner og mottak for enslige mindreårige asylsøkere

⁸ CRC/C/NOR/CO/7, Punkt. 26 h. 27 g og 38 b

⁹ Se også [brev til HOD med varsel om manglende tilsyn](#) og [generell bekymring \(med gjennomgang av de rettslige forpliktelsene etter barnekonvensjonen\)](#). (For å få et inntrykk av den ordinære tilsynsvirksomheten har vi sett bort i fra tilsyn gjennomført i forbindelse med Landsomfattende tilsyn 2022-2023. Tilsyn med tvang og makt ovenfor enkeltpersoner er heller ikke omfattet)

- anmoder regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med forslag for å sikre økt kvalitet og rettsikkerhet i barneboliger og avlastningsinstitusjoner.
- anmoder regjeringen om å fremme lovforslag om overføring av omsorgsansvaret, i tråd med forpliktelsene som følger av FNs barnekonvensjon

Behov for nasjonal opptrappingsplan og samordnet regelverket om forebygging

Barneombudet mener det er nødvendig å styrke kommunenes evne til å gi barn og unge helhetlig og tidlig hjelp. I dag må kommunene forholde seg til et omfattende og fragmentert regelverk, noe som gjør det krevende å sikre samordnende tjenester og enhetlig oppfølging. Kommunene møter tusenvis av lov- og forskriftskrav, og både statsforvaltere og kommuner melder at dette skaper byråkratiske barrierer og svekker muligheten til å se barnets beste på tvers.¹⁰

Barneombudet anbefaler å utrede en felles oppvekstlov som samler regelverket og forenkler kommunenes arbeid, samt en nasjonal opptrappingsplan som sikrer at alle kommuner tilbyr et minimum av forebyggende tiltak.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Samfunnskontakt Simon Johnsen, e-post: simon.johnsen@barneombudet.no og telefon: 97 46 26 15

¹⁰ Menon Economics, Nr. 46/2022)